

CULTUURRAAD

VOOR DE

NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP

ZITTING 1976-1977

15 DECEMBER 1976

VOORSTEL VAN DECREET

— van de heer **J. DE SERANNO c.s.** —
houdende regeling van de toekenning
van een wapenschild aan de gemeenten

VERSLAG

namens de Commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium
ingediend door de heer A. DE BEUL

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft gedurende **5** vergaderingen het voorstel van decreet houdende regeling van de toekenning van een wapenschild aan de gemeenten, grondig besproken.

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer J. Van Elewyck.

Vaste Zeden : de heren M. Bode, M. Coucke, O. De Mey, J. De Seranno, M. Smeers, mevrouw J. Janssen-Peeraer, de heren F. Vangronsveld, M. Van Herreweghe, A. Verbist, G. Verhaegen ;
de heren H. Adriaensens, B. Cools, E. Coppens, A. De Rore, J. Van Elewyck ;

de heren F. Blancquaert, A. De Beul, P. Leys, O. Van Ooteghem ;

de heren Jean Daems, Jos Daems, L. De Grève, A. Vreven.

Plaatsvervangers : de heren :

A. Bourgeois, F. De Bondt, M. Dewulf, H. Suykerbuyk, A. Vandenabeele ;

mevrouw J. Adriaensens, de heren P. Ghysbrecht, D. Van Daele ;
L. Claes, E. Raskin ;

F. Boey, P. De Clercq.

Zie :

141 (1975/1976) :

— Nr. 1 : Voorstel van decreet

— Nrs. 2 en 3 : Amendementen

Naargelang de bespreking vorderde, kwamen diverse problemen aan de orde, zodat er — o.m. op initiatief van de indiener en daarna van de commissie in zijn geheel — een omstructurering van het voorstel, alsmede belangrijke inhoudelijke wijzigingen werden doorgevoerd. Hiervan wordt in het hiernavolgende verslag een zo getrouw mogelijke weergave gebracht. Ten behoeve van de duidelijkheid bij de lectuur volgt hierna een overzicht van de behandelde stukken en van de bijlagen.

A. *Behandelde Stukken*

Zitting 19751976

141 — Nr. 1: Voorstel van decreet	J. DE SERANNO 15.1.1976
	J. PEDE
	W. JORISSEN
	C. MOORS
	D. COENS
	F. VAN ACKER

Zitting 1976-1977

141 — Nr. 2 : amendementen	A. DE BEUL 16.11.1976
141 — Nr. 3 : amendementen	Commissie 2.12.1976

B . *Bijlagen*

1. Nota van de studiedienst.
2. Koninklijke besluiten van 6 februari 1837 en van 14 februari 1913.

Onderrichtingen van **Binnenlandse Zaken**;

Brief in verband met de raadpleging van de Heraldische Raad.

ALGEMENE BESPREKING

De heer De Seranno dankt voor de voorrang die zijn voorstel krijgt en licht het voorstel toe.

Conform artikel 2, ten vierde van de wet van 21 juli 1971 betreffende de bevoegdheid en de werking van de cultuurraden is de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap o.m. bevoegd voor het cultureel patrimonium, waarmede zowel het roerend als het onroerend patrimonium is bedoeld.

Het spreekt vanzelf dat het wapenschild van een **gemeente** eveneens tot het cultureel patrimonium behoort.

Het hoeft bijna geen betoog, dat het voeren van een wapenschild ertoe kan bijdragen het gevoel van samen-horigheid in de door de fusie ontstane gemeenten te versterken. Aan dit psychologisch aspect mag niet worden voorbijgegaan. Het past dan ook dat de gemeenten zelf het initiatief kunnen nemen. Dit initiatief moet echter op historisch en op technisch-heraldische grond deskundig worden onderzocht. De indiener meent dat het passend zou zijn mocht de Minister dienaangaande het advies van het Heraldisch College van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde inwinnen.

Hij wijst er verder nog op, dat uit de instructies van de Minister van Binnenlandse Zaken, blijkt dat de gemeenten na 1 januari a.s. alleen een stempel met de Leeuw mogen gebruiken en de tekst „Eendracht maakt macht”. Daarom voorziet hij een periode van drie jaar waarbinnen de gemeenten een voorstel mogen doen met betrekking tot de toekenning van hun eigen wapen. Na advies van het Heraldisch College van de Vlaamse Vereniging voor **Familie-**

kunde, en eventueel advies van de Minister van Nederlandse Cultuur, kan de Koning op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken het wapenschild vaststellen.

De indiener wijst er tenslotte op dat alle mede-indieners het met de grond van deze visie eens zijn.

Inzake de bevoegdheid van de Cultuurraad vraagt een lid dat de Studiedienst van het secretariaat ter zake een nota zou maken.

De commissie gaat hiermede akkoord. De nota is als bijlage 1 bij het verslag gevoegd.

Een lid vraagt zich af wat er moet gebeuren als b.v. zeven samengevoegde gemeenten elk reeds een wapenschild hebben. Welk wapen krijgt dan de voorrang?

De verslaggever maakt twee opmerkingen:

1. Is er in de onderrichtingen in verband met de fusies sprake van, dat bepaalde wapenschilden vervallen?
2. De nieuwe gemeenten moeten een vlag kunnen kiezen. Daarom wil hij naast het wapenschild ook de vlag ingeschreven zien.

Een lid vraagt zich af of de uitwerking van dit nuttige voorstel wel logisch is.

Men begint met te zeggen dat men een keuze moet doen, met opgave van een datum. Zou het niet logischer zijn dit om te keren en een periode te bepalen waarbij de minister bij koninklijk besluit voorstelt wat het wapenschild van een bepaalde gemeente is, en dan een periode te bepalen waarbinnen de gemeenten opmerkingen mogen maken. Men zou dus moeten beginnen met artikel 3.

De indiener verduidelijkt de datumkwestie (1 januari 1980), die moet gezien worden in verband met de datum van oktober 1982 (de eerstvolgende gemeenteraadsverkiezingen); hij wil de zaak voor die tijd van de baan, om ter zake spanningen van politieke aard te vermijden.

Een lid wijst op het feit dat bepaalde fusies zijn uitgesteld en vraagt zich af of dit geen problemen zal meebrengen. Moet er voor bedoelde gemeenten dan een apart decreet komen? Tevens vraagt het lid zich af of men door een (verplicht) advies aan het Heraldisch College van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde in te schrijven, aan dit ongetwijfeld nuttig lichaam niet een al te geofficialiseerd karakter geeft?

Een lid wijst op het bestaan van de Heraldische Raad bij Buitenlandse Zaken maar vreest dat een afhandeling langs die weg veel problemen zal meebrengen.

De Minister vestigt de aandacht op het feit dat er in het museum van Geschiedenis en Oudheidkunde (Jubelpark) een dergelijke dienst zich met deze problemen bezig houdt.

Een lid constateert dat er drie departementen betrokken zijn bij de zaak : Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken en Cultuur. Hij vraagt een overzicht van de toestand en van de verschillende bestaande koninklijke besluiten ter zake.

De Minister van Binnenlandse Zaken licht zijn standpunt toe : het is duidelijk de bedoeling om voor nieuwe gemeenten van nul te vertrekken. Nieuwe gemeenten betekent dus nieuwe wapenschilden.

De gemeenten werden hiervan trouwens verwittigd via het vademecum met de onderrichtingen voor de samengevoegde gemeenten.

Een lid verklaart zich akkoord met de opmerkingen in verband met de omstructurering. Art. 1 zou best beginnen met de vermelding dat het wapenschild en de vlag door de Koning worden vastgesteld, op voordracht van de Minister van Binnenlandse Zaken.

Een lid wil hier een suggestie doen aan de Minister van Binnenlandse Zaken, opdat dit departement onderrichtingen zou geven om bepaalde problemen op te lossen. Voor kerngemeenten zou men best de stempel van de kerngemeenten gebruiken.

Een lid herinnert aan de reeds geciteerde onderrichtingen ter zake. Alleen de Leeuw met de vermelding „Eendracht maakt macht” mag worden gebruikt.

Het betrokken lid repliceert hierop. Hij heeft de indruk dat men door deze nieuwe regeling een belangrijk stuk van het patrimonium laat teloorgaan. Is hier dan geen andere oplossing mogelijk?

Een lid vraagt aan de Minister van Binnenlandse Zaken welke regeling voorheen gold voor de vroeger gefusioneerde gemeenten (Oudenaarde, Oostende, Brugge, enz.).

De Minister van Binnenlandse Zaken antwoordt dat voor deze gevallen telkens een nieuwe aanvraag werd ingediend.

De commissie komt vervolgens tot het besluit dat het voorstel moet worden omgestructureerd, terwijl de Minister van Nederlandse Cultuur wordt verzocht haar standpunt bekend te maken in verband met het adviesorgaan. Bovendien wordt aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken, documentatie gevraagd in verband met de wetgeving.

Deze documentatie werd — met de nodige uitleg — verstrekt aan de commissie. Op voorstel van de Voorzitter wordt deze documentatie bij het verslag gevoegd (Bijlage 2).

In verband met de omstructurering van het voorstel dient de heer A. De Beul amendementen in (Gedr. St. 141 (1975-1976) - Nr. 2).

De indiener verantwoordt die omstructurering als volgt :

1. Een nieuw artikel 1 waarin gesteld wordt dat iedere gemeente een eigen wapen, zegel of vlag heeft.
2. Artikel 2 regelt het algemene principe.
3. Het nieuwe artikel 3 regelt de advieskwestie. De Minister van Nederlandse Cultuur wordt met het advies belast en bepaalt zelf wie geconsulteerd wordt.
4. Het nieuwe artikel 4 beperkt duidelijk de duur van de procedure en laat toe dat de Minister van Binnenlandse Zaken kan optreden bij nalatigheid van de gemeentebesturen.

Alvorens tot de bespreking over te gaan van deze amendementen in kwestie, wenst een lid zich te reserveren nopens het afsluiten van de algemene bespreking. Er wordt immers nog gewacht op een standpunt van de Minister van Cultuur inzake de te raadplegen organen.

Wat de voorgestelde termijn in de amendementen van de heer A. De Beul betreft, vindt een lid de totale termijn van één jaar vrij krap.

De indiener antwoordt hierop dat vrij veel gemeenten vlug de noodzaak zullen ervaren van een eigen wapen, zegel en vlag.

In verband met de adviezen meent een lid dat moet gestipuleerd worden dat een advies, dat niet binnen een bepaalde termijn is geleverd, als gunstig wordt beschouwd.

Een lid vat dan als volgt de mening van de commissie samen :

1. De voorstellen van de gemeenten moeten redelijk vlug gebeuren.

2. De adviserende instanties moeten binnen een bepaalde termijn antwoorden, **zoiets** wordt het advies als gunstig beschouwd.

3. Ook de termijn van de erkenning door de Koning wordt beperkt.

In verband met dit laatste punt vragen verschillende leden zich af of men de Koning aan een termijn kan binden.

Behoudens dit laatste punt, gaat de commissie akkoord met de grote lijnen van de omstructurering.

De Minister van Nederlandse Cultuur verklaart tenslotte dat ze contact heeft gehad met de verschillende instanties die zich met de behandelde problemen bezighouden.

De Heraldische Raad van België (gevestigd in het Ministerie van Buitenlandse Zaken) zou zich eerder bezig houden met de wapens en de familiegeschiedenissen van adellijke families.

Derhalve kan de Minister zich akkoord verklaren met een formule die voorziet in een vrije keuze van de adviserende instantie.

Hierop wordt de algemene bespreking gesloten.

* * *

ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Ingevolge de voorgestelde herstructuratie (zie algemene bespreking) worden de amendementen van de heer A. De Beul als basis van de bespreking genomen. (Gedr. St. 141 (1975-1976) - Nr. 2).

De heer De Beul, verslaggever, licht zijn amendement toe. Hij wil een gelijktijdige regeling voor drie zaken : wapen, zegel en vlag. Bedoeling is dat alle gemeenten een eigen erkend wapen zouden hebben, dat ook voor het zegel en de vlag kan worden gebruikt.

Een lid merkt op dat het zegel gewoonlijk het wapen herhaalt. Hij vraagt zich af of het zegel er wel bij moet.

De indiener repliceert dat een wapen gewoonlijk gekleurd is en dat de kleur niet kan worden weergegeven in het zegel. Anderzijds is het zegel zeer belangrijk als **waarmerking** van het officiële karakter van een stuk. De vlag is er trouwens ook nodig (cf. de opmerkingen ter zake in het vademecum voor de samengevoegde gemeenten). Het is een stimulans voor de gemeenten als alles ineens zou geregeld worden, en later door de Koning bekrachtigd.

Een lid vraagt zich af of het woord „heeft” in art. 1 een verplichting inhoudt.

Een lid zegt dat dit legislatief wel de gebruikelijke betekenis is. Hij vraagt dit in het verslag te vermelden. Een lid stelt dan de vraag of de Cultuurraden aan de gemeenten een zegel kunnen opleggen.

In verband hiermee wordt verwezen naar de nota van de studiedienst met betrekking tot de bevoegdheid van de Cultuurraad ter zake en de nieuwe tekst van artikel 1. De conclusie luidt als volgt : wij kunnen ons bevoegd achten wat betreft de vlag en het wapen, maar we zijn niet bevoegd wat betreft het opleggen van een zegel aan de gemeente. Vlag en wapenschild behoren ongetwijfeld tot het cultureel patrimonium van een gemeente. Wenst de decreetgever het zegel verplicht te voorzien van het wapenschild, dan behoort ook het inhoudelijk aspect van het zegel tot het cultureel patrimonium van de gemeente. Deze verplichting moet echter duidelijk gesteld worden in de tekst.

Na lezing en korte discussie gaat de commissie akkoord met de in de nota gemaakte opmerkingen. De Cultuurraad is volgens de tekst van de nota niet bevoegd om een zegel op te leggen aan de gemeenten maar kan wel bepalen wat er op het zegel moet staan. Om het mogelijk bevoegdheidsconflict te vermijden stelt de studiedienst volgende tekst voor :

„Iedere gemeente heeft een wapen en een vlag. Het wapen moet op het zegel worden aangebracht”.

De commissie vindt na discussie deze oplossing goed, maar mits invoeging van de woorden „gelegen in het Nederlandse taalgebied” na gemeenten en van het woord „gemeentelijk” voor het woord „zegel”. Bovendien is het hier duidelijk de bedoeling dat het zegel een grafische weergave zou bevatten van het wapen. Indien ook de wapenspreuk deel uit maakt van het wapen, verdient het aanbeveling deze ook op te nemen in het zegel.

De commissie gaat hiermee eenparig akkoord, met dien verstande dat in de overige artikelen het woord zegel dan vervalt.

De tekst van artikel 1, eenparig aangenomen door de commissie, luidt dan als volgt :

„Artikel 1

Iedere gemeente, gelegen in het Nederlandse taalgebied heeft een wapen en een vlag. Het wapen moet op het gemeentelijk zegel worden aangebracht”.

Onderzoek van het opschrift

Ingevolge deze wijziging wordt ook de titel van het voorstel van decreet aangepast, die als volgt zal luiden : Voorstel van decreet “houdende vaststelling van het wapen en de vlag van de gemeenten”.

Art. 2

Vervolgens vat men de bespreking aan van artikel 2. Aan de orde is de nieuwe tekst van het artikel zoals voorgesteld door de heer A. De Beul (Gedr. St. 141 (1975-1976) - Nr. 2).

Een lid stelt de vraag of de term „de Koning stelt vast” geen afbreuk doet aan de gemeentelijke autonomie.

Overigens zou de toestand zich kunnen voordoen dat voor de gemeenten die geen wapen hebben dit decreet van toepassing zou zijn, terwijl het koninklijk besluit van 19 13 zou gelden voor de gemeenten die later ontstaan en die hun wapen wensen te veranderen. Dus moet er ergens een clause worden ingelast voor de gemeenten die nog geen erkend wapen hebben.

Een lid zou het liever zo zien dat in geval van nalatigheid de Koning kan ingrijpen wat de vlag betreft, maar dat voor het wapen en het zegel de gemeentelijke autonomie volledig kan spelen.

De indiener vindt dat men de drie elementen samen moet behandelen en dat een overzicht en een coördinatie van het geheel van de voorstellen noodzakelijk is.

Een lid acht het probleem daarmee niet opgelost. Er blijft nog steeds het vraagstuk van de gemeentelijke autonomie. Het is niet de Koning of de Minister die het wapen enz. moet vaststellen. Het zijn de gemeenteraden.

De indiener verduidelijkt nogmaals dat zijn teksten ertoe moeten leiden dat er zowel esthetisch als historisch verantwoorde vlaggen, wapens en zegels kunnen ontstaan.

Daarom dient de Minister erover te waken dat er duidelijk onderscheiden vlaggen zouden zijn. Hij moet een coördinerende taak — uiteraard via zijn diensten en adviserende lichamen — kunnen uitoefenen.

Een ander lid suggereert dat er een formule zou gecreëerd worden, die aldus kan worden samengevat :

1. De gemeenten hebben het initiatiefrecht voor alle drie de elementen.
2. Pas daarna begint de supervisie door de Minister via koninklijke besluiten.

Na een discussie over diverse details van uitwerking stelt de indiener van de amendementen de volgende stappen voor :

1. De gemeenten doen een voorstel.
2. De Minister van Binnenlandse Zaken legt dit voorstel — al dan niet — ter bekrachtiging aan de Koning voor.
3. Als de gemeenten in gebreke blijven grijpt de Minister in.

De commissie is het dan eens dat deze werkwijze wordt vastgelegd en dat het resultaat ervan wordt neergelegd in nieuwe amendementen, in te dienen in naam van de commissie.

De heer A. De Beul trekt vervolgens zijn amendementen in (Gedr. St. 141 (1975-1976) - Nr. 2).

De nieuwe amendementen ingediend door de commissie vindt men terug in het Gedrukt Stuk 14 1 (1975-1976) - Nr. 3, artikel 2.

Het nieuwe artikel 2 werd als volgt opgesteld :

„Op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken bekrachtigt de Koning het besluit tot vaststelling van het wapen, het zegel en de vlag van de in art. 1 genoemde gemeenten”.

Een lid maakt na voorlezing van de tekst van artikel 2 een bemerking in verband met de gebruikte terminologie. Ofwel gebruikt men de term „op voordracht” ofwel „op voorstel” van de Minister.

De commissie opteert dan voor de term „besluit” in verband met de beslissingen van de gemeenteraad. Voor de ministeriële initiatieven wordt de term „op voorstel” gebruikt.

Een lid merkt op dat volgens sommige specialisten in gemeenterecht, door dit artikel afbreuk wordt gedaan aan de gemeentelijke autonomie.

Een ander lid citeert echter een aantal voorbeelden waarbij **machtigings-** en goedkeuringsvoogdij op de gemeentelijke overheid wordt uitgeoefend.

Bovendien is het hier niet de bedoeling dat de Minister zijn wil oplegt, maar dat er via hem een soort coördinatie gebeurt waarbij verantwoorde emblemen tot stand komen, die via een plechtige bekroning door de Koning nog meer waarde krijgen.

De commissie is het eens met deze visie.

Tenslotte worden ingevolge de nota van de studiedienst en de nieuwe tekst van artikel 1, de woorden „het zegel” uit de tekst weggelaten.

Uiteindelijk wordt dan volgende tekst eenparig aangenomen :

„Art. 2

Op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken bekrachtigt de Koning het besluit tot vaststelling van het wapen en de vlag van de in artikel 1 genoemde gemeenten”.

Een lid merkt op dat artikel 2 eigenlijk overbodig is, gezien alles in detail wordt herhaald in artikel 3.

De commissie opteert tenslotte eenparig voor het behoud van artikel 2 dat het algemeen principe regelt.

Art. 3

Ook hier wordt — ingevolge de omstructurerings- en de wijzigingen vanaf artikel 2 — als basis van bespreking genomen het art. 3 van de amendementen ingediend door de commissie (Gedr. St. 141 (1975-1976) - Nr. 3).

Het woord „zegel” valt dus weer weg uit de tekst, ingevolge het advies van de diensten van het secretariaat en de bespreking van de tekst van artikel 1.

Een lid vraagt of het niet beter is hier in dit artikel het enkelvoud te gebruiken, als volgt :

.../ „legt de gemeenteraad van de gemeente die geen officieel erkend eigen wapen of erkende eigen vlag bezit, of deze wenst te wijzigen, een besluit ter bekrachtiging door de Koning aan de Minister van Binnenlandse Zaken voor”.

Hiermee gaat de commissie eenparig akkoord mits invoeging van het woord „daartoe” na het woord „wijzigen”.

Vervolgens wordt de tweede alinea aangevat. Hier merken diverse leden op dat de term „nieuw-gevormde gemeenten” niet helemaal volledig en correct is, dit omwille van problemen zoals grenscorrecties, geplitste gemeenten en het ontstaan van nieuwe gemeenten na herverdeling.

Een lid stelt dan volgende tekst voor :

„De gemeenteraad van een gemeente, ontstaan uit samenvoeging of splitsing van gemeenten, of van een gemeente waarvan de naam gewijzigd wordt doet zulks binnen het jaar na zijn installatie”.

De Minister van Binnenlandse Zaken meent dat het aangewezen is de terminologie te gebruiken van de uitvoeringsbesluiten van de fusiewet. Daarin is nergens sprake van „nieuw-gevormde gemeenten” door toevoeging of afsplitsing. Er wordt wel de term „nieuwe gemeenten” gebruikt.

Hij stelt dan volgende tekst voor :

„De gemeenteraad van een nieuwe gemeente doet zulks binnen het jaar na zijn installatie”.

De commissie is het eenparig eens met deze tekst.

Een lid vraagt dan deze alinea bij de tekst van de eerste alinea te laten aansluiten omdat zij er inhoudelijk één mee is.

De commissie gaat hiermee akkoord.

Een lid vreest politieke implicaties. Sommige samengevoegde gemeenten die de meerderheid vormen kunnen uit rancune een ander wapenschild opleggen aan de **kerngemeente**. Hij wil daarom een bepaling die aan de wapens van de kerngemeenten voorrang geeft.

Meerdere leden vinden het overbodig de autonomie van de gemeenteraden aldus aan te tasten. De Minister kan immers bij onlogische keuzen steeds ingrijpen.

Een lid vraagt of er antecedenten zijn ter zake.

De Minister van Binnenlandse Zaken verwijst naar het voorbeeld van de kerngemeente Westende, waar het wapen van Lombardsijde voor de nieuwe gemeente werd genomen.

Een lid meent dat in het verslag moet worden opgenomen dat op ieder niveau de diverse instanties advies mogen vragen aan wie ze zelf verkiezen.

In verband met de derde alinea van artikel 3 zoals voorgesteld door de commissie, voert de commissie volgende tekstcorrecties door :

— „beslissingen” wordt overal in de tekst vervangen door „besluit”

— „wint het advies in” wordt „verzoekt om het advies”

— voor „het verzoek” worden de woorden „na ontvangst van” ingevoegd, om opmerkingen van een lid op te vangen in verband met meer duidelijkheid t.a.v. de termijnen.

In de laatste alinea worden tenslotte nog volgende tekstcorrecties doorgevoerd : de woorden „gemeentelijke beslissing” worden vervangen door „besluit van de gemeenteraad” verder wordt het woord „beslissing” steeds vervangen door „besluit” en wordt vóór het woord „verzoek” het woord „gemotiveerd” ingevoegd. Tenslotte wordt de nieuwe tekst van artikel 3 eenparig goedgekeurd als volgt :

„Art. 3

Binnen het jaar na het van kracht worden van dit decreet legt de gemeenteraad van de gemeente die geen officieel erkend eigen wapen, of erkende eigen vlag bezit, of deze wenst te wijzigen, daartoe een besluit ter bekrachtiging door de Koning aan de Minister van Binnenlandse Zaken voor. De gemeenteraad van een nieuwe gemeente doet zulks binnen het jaar na zijn installatie.

Alvorens bedoeld gemeenteraadsbesluit ter bekrachtiging aan de Koning voor te leggen, verzoekt de Minister van Binnenlandse Zaken om het advies van de Minister van Nederlandse Cultuur. Deze laatste brengt zijn advies uit binnen drie maanden na ontvangst van dit verzoek ; zoniet wordt het advies geacht gunstig te zijn.

Indien de Minister van Binnenlandse Zaken een besluit ter zake van de gemeenteraad niet ter bekrachtiging aan de

Koning wenst voor te leggen, deelt hij dit, binnen zes maanden na ontvangst van voornoemd besluit, aan de betrokken gemeenteraad mee, met het gemotiveerd verzoek een nieuw besluit te nemen binnen de termijn door hem bepaald”.

Art.4

Als basis van de bespreking geldt hier weer artikel 4 van de amendementen ingediend door de commissie (Gedr. St. 141 (1975-1976) - Nr. 3).

Hier worden ook ingevolge vorige tekstwijzigingen volgende correcties doorgevoerd :

- „voorstel heeft ingediend” wordt „besluit heeft voorgelegd”.

— „het eigen zegel” wordt ingevolge artikel 1 geschrapt.

Vervolgens wordt volgende tekst van artikel 4 eenparig aangenomen :

„Art. 4

Indien na het verstrijken van de in artikel 3 gestelde termijnen een gemeente geen besluit heeft voorgelegd, legt de Minister van Binnenlandse Zaken, steeds na advies van de Minister van Nederlandse Cultuur, van ambtswege een voorstel betreffende de vaststelling van het eigen wapen en de eigen vlag ter bekrachtiging aan de Koning voor”.

Art. 5

Dit artikel moet de opheffingsbepalingen bevatten. Het artikel 5 van de amendementen ingediend door de commissie (Gedr. St. 141 (19751976) - Nr. 3) wordt **ver-**nummerd.

Besloten wordt de tekst van artikel 4 van het oorspronkelijk voorstel van decreet als basis van de bespreking te nemen. (Gedr. St. 141 (1975-1976) - Nr. 1).

Sommige leden vragen zich af of men ook het koninklijk besluit van 6 februari 1837 niet expliciet moet opheffen.

De meerderheid van de leden vindt dat dit niet nodig is gezien artikel 3 van voornoemd besluit reeds expliciet werd opgeheven door het koninklijk besluit van 14 februari 1913 (wat in dit decreet wordt opgeheven) en dus impliciet ook het artikel 4. Artikel 2 van het koninklijk besluit van 6 februari 1837 dient behouden als rechtsgrond voor de ministeriële onderrichtingen in verband met het wapen en het zegel.

Derhalve besluit de commissie eenparig de tekst van artikel 4 van het oorspronkelijk voorstel van de heer J. De Seranno C.S. als opheffingsbepaling te handhaven.

De eenparig aangenomen tekst luidt als volgt :

„Art. 5

Voor de in onderhavig decreet bedoelde gemeenten worden de bepalingen van het koninklijk besluit van 14 februari 1913, met betrekking tot de erkenning en de vergunning van de wapens der gemeenten, afgeschaft”.

Art. 6

Dit artikel zal de inwerkingtreding van het decreet regelen.

Een lid meent dat deze datum niet expliciet moet worden vermeld.

De meerderheid van de commissie is echter van oordeel dat men — omwille van het bespoedigen van de uitvoering — wel een datum moet voorzien.

Derhalve wordt volgende tekst eenparig aangenomen :

„Art. 6

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 1977”.

Art. 7

Dit artikel is de tekst van artikel 5 van de amendementen van de commissie, zoals opgenomen in Gedr. St. 141 (1975-1976) - Nr. 3.

De volgende tekst wordt vervolgens eenparig **goedgekeurd**.

„Art. 7

De Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit decreet”.

Eindstemming

Tenslotte wordt het ganse voorstel van decreet aldus eenparig aangenomen.

De Verslaggever,

A. DE BEUL

De Voorzitter,

J. VAN ELEWYCK

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

VOORSTEL VAN DECREET**houdende vaststelling van het wapen
en de vlag van de gemeenten**

Artikel 1

Iedere gemeente, gelegen in het Nederlandse taalgebied heeft een wapen en een vlag. Het wapen moet op het gemeentelijk zegel worden aangebracht.

Art. 2

Op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken bekrachtigt de Koning het besluit tot vaststelling van het wapen en de vlag van de in artikel 1 genoemde gemeenten.

Art. 3

Binnen het jaar na het van kracht worden van dit decreet legt de gemeenteraad van de gemeente die geen officieel erkend eigen wapen, of erkende eigen vlag bezit, of deze wenst te wijzigen, daartoe een besluit ter bekrachtiging door de Koning aan de Minister van Binnenlandse Zaken voor. De gemeenteraad van een nieuwe gemeente doet zulks binnen het jaar na zijn installatie.

Alvorens bedoeld gemeenteraadsbesluit ter bekrachtiging aan de Koning voor te leggen, verzoekt de Minister van Binnenlandse Zaken om het advies van de Minister van Nederlandse Cultuur. Deze laatste brengt zijn advies uit binnen drie maanden na ontvangst van dit verzoek ; zoniet wordt het advies geacht gunstig te zijn.

Indien de Minister van Binnenlandse Zaken een besluit ter zake van de gemeenteraad niet ter bekrachtiging aan de Koning wenst voor te leggen, deelt hij dit, binnen zes maanden na ontvangst van voornoemd besluit, aan de betrokken gemeenteraad mee, met het gemotiveerd verzoek een nieuw besluit te nemen binnen de termijn door hem bepaald.

Art. 4

Indien na het verstrijken van de in artikel 3 gestelde termijnen een gemeente geen besluit heeft voorgelegd, legt de Minister van Binnenlandse Zaken, steeds na advies van de Minister van Nederlandse Cultuur, van ambtswege een voorstel betreffende de vaststelling van het eigen wapen en de eigen vlag ter bekrachtiging aan de Koning voor.

Art. 5

Voor de in onderhavig decreet bedoelde gemeenten worden de bepalingen van het koninklijk besluit van 14 februari 1913 met betrekking tot de erkenning en de vergunning van de wapens der gemeenten, afgeschaft.

Art. 6

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 1977.

Art. 7

De Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit decreet.

BIJLAGE 1

Nota in verband met het voorstel van decreet houdende regeling van de toekenning van een wapenschild aan de gemeenten

Artikel 1 (tekst zoals geamendeerd in Gedr. St. 141 (1975-1976) — Nr. 2).

„Iedere gemeente, gelegen in het Nederlandse taalgebied heeft een wapen, een zegel en een vlag.”

Wapen en zegel

De afdruk van de wapens der gemeente werd oorspronkelijk geregeld door het koninklijk besluit van 3 januari 1818.

Dit besluit werd opgeheven door het koninklijk besluit van 6 februari 1837 tot vaststelling van de vorm van de zegels der gemeenten.

Iedere gemeente heeft een zegel.

In het aanbrengen van een wapen op dit zegel is de gemeente vrij.

Kiest de gemeente geen wapen, dan wordt op het zegel de volgende afdruk aangebracht : de Belgische Leeuw, de spreuk „Eendracht maakt macht” en als legende de naam van de provincie en de gemeente, voorafgegaan door de woorden „gemeentebestuur van..”.

Vlag

Geen enkele wetsbepaling legt aan de gemeenten op een eigen vlag te hebben. Weliswaar wordt in het koninklijk besluit van 5 juli 1974 betreffende de bevestiging van openbare gebouwen een orde van voorrang van officiële vlaggen bepaald ; de vlag van de gemeente komt als laatste na :

1. de nationale vlag,
2. de vlag van de cultuurgemeenschap,
3. de vlag van de provincie.

Besluit voor artikel 1

De gemeenten moeten een zegel hebben.

Zij zijn echter vrij in de keuze van hun wapen, ofwel kiezen zij een wapen ofwel is een wettelijk vastgelegd wapen toepasselijk.

Er bestaat geen enkele verplichting voor de gemeenten een eigen vlag te hebben.

Aangaande deze zogenaamde emblemen, zegel, wapen, vlag, wordt noch in de voorbereidende werken van de Grondswetgeving, noch door de auteurs enige aanduiding verstrekt.

Het zegel van de gemeenten behoort tot de administratieve verplichtingen van de gemeenten en kan o.i. niet tot het cultureel patrimonium van een gemeente gerekend worden ; op zichzelf is het geen embleem zoals een wapenschild of een vlag. Op bepaalde stukken uitgaande van de gemeente is het aanbrengen van het zegel een administratieve vereiste.

Wel kan de Cultuurraad bepalen wat op dit zegel moet voorkomen. Volgens de verslaggever van het voorstel van decreet, de heer A. De Beul, zou het de bedoeling zijn de gemeenten te verplichten een wapen op hun zegel aan te brengen ; zodat voortaan het door het koninklijk besluit van 6 februari 1837 voorziene geval — oplegging van een standaardinhoud van het zegel bij gebrek aan wapen — wegvalt. Deze bedoeling blijkt noch uit het oorspronkelijk voorstel, noch uit de geamendeerde teksten.

Het zegel van de gemeente vertoont derhalve twee aspecten ; een zuiver administratiefrechtelijk aspect dat tot de nationale wetgever behoort en een inhoudelijk aspect dat door de Cultuurraad kan bepaald worden.

De tekst van het geamendeerde artikel 1 van het voorstel zou derhalve duidelijk moeten worden gesteld. Zoals de tekst thans luidt: „iedere gemeente heeft (met de betekenis van moet hebben) . . ., een zegel..”, geeft hij niet de voorgenomen bedoeling weer. Artikel 1 zou als volgt kunnen luiden: „iedere gemeente heeft een wapen en een vlag. Het wapen moet op het zegel aangebracht worden”.

Een ander voorstel „de gemeente bepaalt de vorm van het zegel” geeft eerder aanleiding tot verwarring. Immers onder vorm wordt begrepen de meetkundige vorm, ronde of vierkantige zegel, en niet de inhoud.

Het wapen van een gemeente zal enkel van cultuurhistorisch belang zijn zo de gemeente een ander dan het wettelijk voorziene wapen kiest.

Inderdaad enkel in dit geval zal het wapen van de gemeente een uiting zijn van geschiedkundige herinneringen aan het grondgebied van de gemeente.

Het wapen kan dus tot het cultureel patrimonium behoren.

De vlag van een gemeente kan eveneens een uiting zijn van het cultuurhistorisch verleden van een gemeente, zowel door de gevoerde kleuren als door het aangebrachte wapen.

Artikel 2 (tekst zoals geamendeerd door de commissie (Gedr. St. 141 (1975-1976) — Nr. 3).

Het koninklijk besluit van 6 februari 1837 bepaalt dat het wapen wordt toegekend aan de gemeenten. Het koninklijk besluit van 14 februari 1913 bepaalt dat wapens mogen erkend of vergund worden. Erkenning slaat op de vraag van de gemeente een oud schepenzegel te mogen gebruiken. Vergunning slaat op de vraag van de gemeente het wapen van de laatste Heer van de gemeente te mogen gebruiken. In dit laatste geval zal vaak het Rijksarchief moeten geraadpleegd worden.

Omtrent de zegels wordt niets bepaald, omdat dit een administratieve vereiste als dusdanig is. Draagt het zegel echter een wapen, anders dan het wettelijk voorziene, dus zo de gemeente het kiest, moet het wapen erkend of vergund worden. Dit wapen kan als dusdanig niet vastgesteld worden door de Koning omdat het kiezen van een wapen tot de algemene bevoegdheden van de gemeente behoort. Er bestaat enkel een bekrachtiging van hogerhand.

Oorspronkelijk voorzag de tekst van artikel 1 in de vaststelling van een wapenschild aan de gemeenten die geen erkend of vergund wapenschild hadden (Gedr. St. 141 (1975-1976) — Nr. 1).

Door goedgekeurde amendering (Gedr. St. 141 (1975-1976) — Nr. 2) luidde de nieuwe tekst van artikel 1 : „iedere gemeente... heeft een wapen, een zegel en een vlag”. Bovendien voorzag het nieuwe artikel 2 (Gedr. St. 141 (1975-1976) — Nr. 3) in de vaststelling door de Koning van het wapen, het zegel en de vlag van de betrokken gemeenten, nl. alle gemeenten van het Nederlandse taalgebied.

De geamendeerde teksten geven aanleiding tot verwarring. Welk is de bedoeling van het decreet?

1. Ofwel een bekrachtiging invoeren van de zegels, wapenschilden en vlaggen van alle gemeenten, hieronder begrepen :

- a) gemeenten die reeds een zegel, wapenschild en vlag hebben ;
- b) gemeenten die geen zegel, wapenschild of vlag hebben ;
- c) de nieuw gevormde gemeenten.

In deze veronderstelling (geamendeerde teksten) moeten gemeenten, die niet fusioneren, hun bestaand zegel, wapenschild en vlag opnieuw ter bekrachtiging voorleggen. Mocht dit de bedoeling van de decreetgever zijn, dan zou dit duidelijk moeten worden gesteld.

2. Ofwel een bekrachtiging doorvoeren voor de zegels, wapenschilden en vlaggen van nieuw gevormde gemeenten en van gemeenten die voornoemde emblemen nog niet bezitten. In dit geval, is artikel 2 overbodig omdat de gestelde procedure volledig vervat is in art. 3, § 1.

Artikel 3 (tekst zoals geamendeerd door de commissie).

Dit artikel stelt naast een tijdschema dat moet nageleefd worden vooral de vraag wie advies moet verstrekken aangaande de door een gemeente gebruikte emblemen.

Het koninklijk besluit van 14 februari 1913 bepaalt dat de Ministers van Binnenlandse en van Buitenlandse Zaken beslissen op eensluidend advies van de Heraldische Raad, dienst ingesteld bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken (alle zaken in verband met de adel ressorteren onder de Minister van Buitenlandse Zaken).

Momenteel is deze Raad samengesteld uit 11 leden waarvan 6 Nederlandstaligen (de Voorzitter inbegrepen), en 5 Franstaligen, de Nederlandstaligen vormen dus de meerderheid in deze nationale instelling.

De commissie heeft gemeend dat voortaan om reden van eenvormigheid, het advies enkel moet ingewonnen worden bij één instantie met name de Minister van Nederlandse Cultuur, die op haar beurt om het even welk adviesorgaan kan raadplegen.

De raadpleging van een bestaande nationale instelling wordt dus niet langer als nodig beschouwd.

De Commissie heeft haar voorkeur gegeven aan het Heraldisch College van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, hoewel ook andere Vlaamse verenigingen zich met dezelfde problematiek inlaten.

Artikel 4 (tekst zoals geamendeerd door de commissie).

Geen opmerking.

Artikel 5 (tekst zoals geamendeerd door de commissie).

Geen opmerking.

BESLUIT

1. Vlag en wapenschild behoren ongetwijfeld tot het cultureel patrimonium van een gemeente. Wenst de decreetgever het zegel verplicht te voorzien van het wapenschild, dan behoort ook het inhoudelijk aspect van het zegel tot het cultureel patrimonium van de gemeente. Deze verplichting moet echter duidelijk gesteld worden in de tekst.

2. Bij het raadplegen van adviesorganen moet de voorkeur steeds uitgaan naar nationale instanties. Blijken deze niet te voldoen aan de eisen die de Nederlandse Cultuurgemeenschap qua samenstelling naar taalgroep en ideologisch-filosofische strekkingen stelt, moet de **Cultuur**-gemeenschap zelf voorzien in een advieslichaam dat naar de ingestelde normen kan fungeren en een objectief advieslichaam kan zijn.

3. Een artikel 6 zou aan het voorstel van decreet moeten toegevoegd worden met aanduiding van de opheffen bepalingen. Indien het dus de bedoeling van de decreetgever is de gemeenten op te leggen hun zegel verplicht van een wapen te voorzien, dan vallen de koninklijke besluiten van 6 februari 1837 en van 14 februari 1913 volledig weg.

BIJLAGE II

**Koninklijke besluiten, rondzendbrieven en onderrichtingen
betreffende de erkenning of vergunning van een gemeentewapen
en van de vaststelling van de vorm van een gemeedezegel**

1. Koninklijk besluit van 14 februari 1913

— Wapens der gemeenten —
erkenning en vergunning.

ALBERT, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL.

Herzien het Koninklijk besluit van 6 Februari 1837, betreffende de zegels en wapens der gemeenten, alsmede de onderrichting van 21 Februari 1837 welke de uitvoering ervan verzekert;

Overwegende dat het van belang kan zijn aan de gemeenten wapens te vergunnen, welke overleveringen uit hun verleden of aan hun grondgebied gehechte geschiedkundige herinneringen in 't geheugen roepen;

Op voorstel van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Artikel 3 van voormeld koninklijk besluit en de onderrichtingen welke de uitvoering ervan verzekeren, worden vervangen door de volgende beschikkingen :

Wapens mogen, op eensluidend advies van den heraldieken raad en op voorstel van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Buitenlandsche Zaken erkend of vergund worden aan de steden en gemeenten, die zulks aanvragen.

De vragen moeten gezonden worden aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, gestaafd, zoo het de erkenning geldt van wapens door stukken waarbij bewezen dat zij eertijds gebruikt werden, en, zoo er spraak is van vergunning, door beschouwingen, waarbij de samenvatting den gevraagde wapens gebillijkt.

De heraldieke raad wordt gemachtigd om aan de wapens zulkdanige wijziging voor te stellen, welke hij nuttig of doelmatig acht.

Artikel 2. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken en Onze Minister van Buitenlandsche Zaken zijn, elk op zijn gebied, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 14^e Februari 1913.

ALBERT.

Van 's Konings wege :

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Paul Berryer.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

J. Davignon.

II. Koninklijk besluit van 6 februari 1837
tot vaststelling van de vorm van de zegels der gemeenten
(vertaling.)

Administratief bulletin van het
Ministerie van Binnenlandse Zaken.
I^e reeks, Nr. 3, 1836-1837, pag. 510.

Vaststelling van de vorm van de zegels der gemeenten.

Leopold,

Herzien het koninklijk besluit van 3 januari 1818, tot vaststelling van de vorm en de afdruk van de wapens der gemeenten;

Op het verslag van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en van Buitenlandse Zaken;

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

Artikel 1. — Bovenvermeld koninklijk besluit wordt opgeheven.

Artikel 2. — De zegels van de gemeenten aan welke geen bijzonder wapen werd toegekend dienen in de toekomst als afdruk de Belgische Leeuw, overeenkomstig bijgaande afbeelding, te voeren, als spreuk „Eendracht maakt macht” en als legende de naam van de provincie en die van de gemeente, voorafgegaan door de volgende woorden : gemeentebestuur van.. .

De zegels en stempels van de gemeenten die gerechtigd zijn een wapen te hebben dienen dat wapen als afdruk te voeren, met de in vorig lid bepaalde legende.

Artikel 3. — De gemeenten die vergunning tot het voeren van een wapen wensen te bekomen kunnen die aanvragen overeenkomstig de onderrichtingen die hun door Onze Minister van Binnenlandse Zaken en van Buitenlandse Zaken zullen worden verstrekt.

Artikel 4. — Onze Minister van Binnenlandse Zaken en van Buitenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het officieel bulletin zal worden opgenomen.

Gegeven te Brussel, 6 februari 1837.

(w.g.) Leopold.

Van Koningswege :

**De Minister van Binnenlandse Zaken
en van Buitenlandse Zaken,**

(w.g.) De Theux.

BIJLAGE III

Vademecum voor de gefusioneerde gemeenten
(Ministerie van Binnenlandse Zaken — juli 1976)**Wapen, zegel, vlag, bevestiging****Wapen, zegel**

Krachtens het koninklijk besluit van 6 februari 1837, tot vaststelling van de vorm van de zegels der gemeenten, gewijzigd bij koninklijk besluit van 14 februari 1913, moeten alle gemeenten over een zegel beschikken.

Overeenkomstig artikel 2 van voornoemd besluit moeten de zegels van de gemeenten, aan wie geen bijzonder wapen werd toegekend, als afdruk de Belgische Leeuw voeren, als spreuk „Eendracht maakt macht” en als legende de naam van de provincie en die van de gemeente, voorafgegaan door de woorden : gemeentebestuur van.. .

Luidens het tweede lid van voormeld artikel dienen de zegels en stempels van de gemeenten die gerechtigd zijn een wapen te hebben dat wapen als afdruk te voeren, met de hiervoor bepaalde legende.

Door samenvoeging worden gemeenten opgeheven en ontstaat er een nieuwe entiteit. Het feit dat deze de naam draagt van een der opgeheven gemeenten doet hier geen afbreuk aan. Dit heeft tot gevolg dat de aan de samengevoegde (opgeheven) gemeenten verleende machtiging om een wapen te voeren vervalt alsmede dat de nieuwe entiteit er geen mag voeren, zolang ze zelf niet daartoe gemachtigd is. Om een gemeentewapen te mogen voeren zal de nieuwe gemeente dus de machtiging bij koninklijk besluit moeten bekomen en zal zij de voorgeschreven procedure moeten volgen.

Overeenkomstig artikel 3 van voormeld koninklijk besluit van 1837 mogen op eensluidend advies van de Raad van Adel en op voorstel van de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Buitenlandse Zaken, wapens erkend worden of vergund aan de gemeenten, die zulks vragen.

Het is de gemeenteraad van de nieuwe gemeente die ter zake een beslissing moet nemen. Gevraagd kan worden het wapen van een der opgeheven gemeenten te behouden of een nieuw wapen toe te kennen.

De aanvraag dient via de provinciegouverneur aan het departement van Binnenlandse Zaken toegezonden te worden.

Deze procedure, gesteund op meergenoemd koninklijk besluit, is vastgesteld in overleg met de Raad van Adel bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

De gemeenten vermeld in artikel 1 van het koninklijk besluit van 3 oktober 1975 zijn er toe gehouden te gelegener tijd aan de diensten van de nieuwe entiteit een zegel te bezorgen, dat strookt met artikel 2 van voormeld koninklijk besluit van 6 februari 1837.

Vlag

Zolang de nieuwe gemeente haar vlag niet heeft gekozen, mogen de vlaggen van de vroegere gemeente niet meer worden gehesen

Bevestiging

De bevestiging van de openbare gebouwen wordt geregeld bij koninklijk besluit van 5 juli 1974.

Krachtens het decreet van 6 juli 1973 van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap regelt een ander koninklijk besluit van 5 juli 1974 de bevestiging van de openbare gebouwen met de vlag van de Nederlandse cultuurgemeenschap.

Voor de Franse Cultuurgemeenschap werd, op grond van het decreet van 20 juli 1975, het koninklijk besluit van 15 september 1975 getroffen betreffende de bevestiging van de openbare gebouwen met de vlag van de Franse cultuurgemeenschap.

Tevens dient rekening te worden gehouden met de circulaire van 30 juli 1974 betreffende de bevestiging.

In de **hypothese** dat de administratie van de samengevoegde gemeenten een of meer openbare gebouwen in de vroegere gemeenten gebruikt, zoals b.v. een gemeentehuis, zijn de reglementaire bepalingen betreffende de bevestiging van de openbare gebouwen vanzelfsprekend van toepassing, d.w.z. dat die gebouwen moeten bevestigd worden op dezelfde data en onder dezelfde voorwaarden als de openbare gebouwen van de nieuwe entiteit.

BIJLAGE IV

Le Parchemin

BULLETIN BELGE D'ENTR'AIDE & DE DOCUMENTATION **HÉRALDIQUE**, GENEALOGIQUE, ONOMASTIQUE

Fondé en 1936

Direction

Kasteel Vorst

B-1850 GRIMBERGEN

(Tél. Bruxelles 269.32.18)

23 nov. 1976

Secrétariat

De Heer A. DE MEERLEER

Griffier van de

CULTUURRAAD voor de NEDERLANDSE CULTUUR-
GEMEENSCHAP

B R U S S E L

Geachte Heer,

Wel uw schrijven dd. 19 november ontvangen, waarmee U mij de vraag stelt
welk zijn de namen en adressen van instanties die zich met de aspecten
„wapen en zegel van de gemeente” uit de heraldiek inlaten.

HERALDIESE RAAD VAN BELGIË

Voorzitter : Baron de Meester de Ravestein, Burgemeester te 2930 **HOMBEEK**

Mevrouw HOOGSTOEL, Diensthoofd in de ministerie der Buitenlandse zaken,
„Heraldiese Raadsheer” van de ministerie en griffier van de Heraldiese
Raad van België

Defacqstraat, 1 — 1050 Brussel

Hoogachtend,

Chev^r Xavier de GHELLINCK VAERNEWYCK